

7. Official site of the State Statistics Service of Ukraine (2019), “Statistical information of the State Statistics Service of Ukraine”, available at: https://ukrstat.org/uk/operativ/oper_new.html (Accessed 18 October 2019).

8. Cabinet of Ministers of Ukraine (2002), Order of the Ministry of Labor and Social Policy of Ukraine “On approval of the Methodology for determining the risks and their levels for declaring the safety of high risk objects”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0637203-02> (Accessed 18 October 2019).

9. Dykan', S.A. And Zyma, O.U. (2015), *Bezpeka v haluzi ta nadzvychajnykh sytuatsiiakh*. [Security in the industry and emergencies], ASMI, Poltava, Ukraine.

10. Miahchenko, O.P. (2010), *Bezpeka zhyttiediial'nosti liudyny ta suspil'stva* [Security of life of the person and society], CEL, Kyiv, Ukraine.

11. Esh, S.M. (2011), *Finansoviy rynek* [Financial Market], CEL, Kyiv, Ukraine.

DOI: <https://doi.org/10.35577/iducz.2019.07.08>

УДК 614.8:351.86

Коженцьовскі Л.Ф., д-р екон. наук, професор,
Литвиновський Є.Ю., канд. пед. наук, с.н.с.,
Віннікова Л.Ф.

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОСВІТИ З БЕЗПЕКИ У РЕСПУБЛІЦІ ПОЛЬЩА

Цивільна безпека – нещодавно створена галузь освіти в Україні, їй передували цивільна оборона, цивільний захист. На сьогодні сфера захисту населення від кризових ситуацій в Україні найневизначеніша в своєму категоріальному апараті.

Метою статті є презентація сучасного стану державного регулювання освітою в галузі безпеки Республіки Польщі через визнання професійних кваліфікацій та розробку освітніх стандартів. В статті аналізується зміст освітніх стандартів з спеціальностей Національна безпека, Внутрішня безпека, Техніка безпеки, Швидка медична допомога.

Ключові слова: науки про безпеку, сек'юритологія, прикладні науки, безпека, загрози, державне регулювання освіти з безпеки, освітній стандарт.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Цивільна безпека – нещодавно створена галузь освіти в Україні, їй передували цивільна оборона, цивільний захист. На сьогодні сфера захисту населення від кризових ситуацій в Україні найневизначеніша в своєму категоріальному апараті. Зрозуміло, що такий стан впливає і на державне регулювання системою підготовки фахівців для галузі цивільної безпеки. Відсутність професійних стандартів, розголушеність освітніх стандартів не сприяє якості підготовки фахівців.

Враховуючи зазначене та необхідність в короткий час провести огляд стану цивільного захисту для опрацювання нової стратегії, у тому числі підготовки фахівців для цієї сфери ставить завдання пошуку кращих практик, а зближення з країнами Європейського Союзу – вивчення досвіду державного регулювання в країнах-сусідах.

Наше дослідження зупинилось на досвіді Польщі, адже Наука про безпеку як наукова дисципліна офіційно зареєстрована в Польщі у 2011 році у новоствореній галузі суспільних наук, поряд з військовими науками, медіазнавством, науками про суспільну політику, поряд з педагогікою та психологією тощо.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вивчення досвіду республіки Польщі щодо державного регулювання підготовкою фахівців в галузі безпеки не було предметом попередніх досліджень. Авторство щодо критичного аналізу і діагностики стану наук про безпеку від початку формування сек'ютирології до сучасних концепцій управління безпекою належить президенту *EUROPEAN ASSOCIATION for SECURITY* (Європейської асоціації наук з безпеки), доктору економічних наук, професору Л.Ф. Коженевські. Цей аналіз і буде подано в основній частині статті. Є.Ю. Литвиновському належить авторство в постановці проблеми та мети, узагальненнях, редагуванні окремих положень та висновках статті. Особистий внесок Л.Віннікової полягає в перекладі змісту програм та оформленні

англійської анотації статті.

Мета статті. Презентувати сучасний стан державного регулювання освітою в галузі безпеки Республіки Польщі через визнання професійних кваліфікацій та розробку освітніх стандартів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Треба зазначити, щоб аналізувати стан підготовки фахівців для певної системи, треба знати її специфіку, нормативні акти, які регулюють її діяльність.

Отже, у Польщі існують дві державні системи управління в небезпечних ситуаціях:

1. Цивільна оборона – це система забезпечення захисту населення, промислової та громадянської інфраструктури, культурних пам'яток, рятування життя та надання допомоги потерпілим під час війни та співпраці у боротьбі з наслідками стихійних лих та катастроф.

Головою цивільної оборони на території Республіки Польща є призначений на цю посаду прем'єр-міністром головний комендант Державної пожежної охорони, воєвода на терені воєводства, староста на терені повіту, мер міста, вїйт на терені гміни.

Законодавчою основою обов'язку служби в цивільних підрозділах є Закон від 21 листопада 1967 року про загальну оборону Республіки Польща [1].

2. Антикризове управління – це діяльність спрямована на запобігання кризовим ситуаціям, підготовку до їхнього контролю, реагування у разі надзвичайних ситуацій, усунення їх наслідків та відновлення ресурсів і критичної інфраструктури.

Компетентними органами антикризового управління на території Республіки Польща є Рада Міністрів.

Законодавча основа: Закон від 26 квітня 2007 року про антикризове управління [2].

Більш того, у 1997 році, коли Польща не була членом Європейського Союзу, був прийнятий закон про захист осіб і майна, який ввів ліцензію

працівника фізичного захисту першого і другого ступеня, а також визначив кваліфікаційні вимоги для її отримання. У 1999 році розроблено та затверджено спільними зусиллями міністрів Національної освіти та Внутрішніх справ і адміністрації основний план навчання для професії “спеціаліст фізичного захисту людей та майна”. Основний навчальний план визначив професійні вміння, психофізичні вимоги, специфічні вимоги навчання професії та основний план навчання в навчальних блоках програми для вищих шкіл.

У 1997 році Сейм також ухвалив закон про безпеку масових заходів, який дав підстави для визначення вимог щодо захисту спортивних, мистецьких та розважальних заходів. У 2002 році Рада Міністрів на цій основі визначила обов’язок отримання належних кваліфікацій кадрів служб безпеки та керівників безпеки.

У 2001 році було прийнято закон про детективні послуги, в якому визначено принципи ведення бізнесу у сфері детективних послуг, права та обов’язки детективів, а також правила та порядок набуття ліцензії на виконання детективних послуг. На цій основі Міністр внутрішніх справ та адміністрації у 2002 році визначив обсяг обов’язкових екзаменаційних тем для бажаючих отримати детективну ліцензію.

1 вересня 1999 року проведено шкільну реформу з метою зміни структури освіти та її основного навчального плану [3]. Потім, у 2003 році введено до директив польської освіти завдання поширення серед дітей та молоді знань про безпеку та формування належного ставлення до загроз і надзвичайних ситуацій [4], а в 2008 році до основного навчального плану виховання дошкільної та загальної освіти введено новий предмет – безпека життєдіяльності в обсязі однієї предметної години на тиждень протягом одного навчального року [5].

Всі зазначені законодавчі та нормативні акти є підґрунтям державної регуляторної політики в сфері підготовки фахівців для сфери безпеки.

Крім того, державне регулювання відбувається через процедуру визнання професійних кваліфікацій. Цей процес в країнах членах Європейського Союзу,

країнах-членах Європейської угоди про вільну торгівлю (ЄАВТ) – сторонах Угоди про Європейський економічний простір та Швейцарської Конфедерації, регулюється положеннями Європейського Парламенту та Ради від 2005 року [6]. Визнання професійних кваліфікацій – це визнання кваліфікацій та професійних титулів, необхідних для здійснення професійної діяльності на батьківщині будь-якої країни Європейського Союзу. Професійні кваліфікації – це підтверджені дипломом, сертифікатом або іншим документом спеціалізовані знання, вміння та компетенції для виконання професії або діяльності [7]. Ці правила не поширюються на особи, які отримали свої кваліфікації в країні, яка не належить до Європейського Союзу.

На цій підставі можна виділити три типи професій:

1. Галузеві професії, які стосуються професії лікаря, медсестри, акушерки, фармацевта, стоматолога, ветеринара, архітектора і адвоката. Визнання кваліфікацій для цих професій відбувається автоматично. Право Європейського Союзу автоматично визнає кваліфікації також у випадку: ремісників, суб'єктів господарювання та фермерів, які отримали відповідний професійний досвід у своїй країні.

2. Регульовані професії, які можуть виконуватися тільки після отримання відповідних кваліфікацій. Ці кваліфікації детально визначаються торговими палатами, міністерствами тощо, які діють у певній країні. Кожна країна індивідуально визначає регламентовані професії, тому їх кількість може бути різною для окремих країн. Як правило, у перелік таких професій входять професії пов'язані з фінансами, освітою або технікою.

3. У випадку інших професій визнання кваліфікацій залежить від доброї волі майбутнього роботодавця. Саме він приймає рішення про прийняття кандидата до праці й визнання його кваліфікацій.

Необхідно також розрізняти визнання кваліфікацій, що дає право праці за професією, від визнання диплома (нострифікації), що дає можливість продовжити навчання на вищому рівні, ніж завершений у своїй країні.

Що стосується організації підготовки фахівців для сфери безпеки, то основним регуляторним актом є стандарт вищої освіти.

У Польщі, на університетському рівні від 2003 року від часу до часу появлялася спеціалізація “управління безпекою” на факультеті “менеджмент та маркетинг” [8], “адміністрування безпеки” на факультеті “адміністрування” [9], та “європейська безпека” на факультеті “європеїстика” [10].

Випускники цих спеціальностей пройшли підготовку управління організацією, вміння захищати людей і майно, розроблення плану захисту, організації та управління колективами працівників фізичної безпеки, ведення дій у складі збройних захисних формувань, конвойних бригад, на теренах, у об’єктах та установках, що підлягають обов’язковому захисту, здійснення безпосередньої діяльності, пов’язаної із захистом осіб, наглядом і контролем персоналу охорони, а також застосуванням прямих заходів примусу та використання вогнепальної зброї у випадках, передбачених законом. Деякі з цих програм у 2003 році отримали рішення Міністерства внутрішніх справ та адміністрації про визнання дипломів випускників цих навчань за достатню основу для отримання професійної ліцензії працівника охорони людей та майна.

Лише у 2006 році Міністр науки і вищої освіти ввів нові напрямки навчання, а потім освітні стандарти, які дозволили державним вищим навчальним закладам навчання на факультетах безпеки на першому та другому рівні освіти: *Національна безпека, Внутрішня безпека, Техніка безпеки, Швидка медична допомога* [11].

Крім того з 2011 року введено Національні рамки кваліфікацій для вищої освіти з вимогами щодо результатів навчання (знання, вміння, суспільні компетенції) для загальноакадемічного профілю та для практичного профілю в галузях освіти – а по відношенню до безпеки – в галузі суспільних наук [12]. Проаналізуємо зміст цих освітніх стандартів.

Національна безпека [11]. Навчання в бакалавріаті триває не менше 6 семестрів. Кількість годин занять не повинна бути менше 2000. Кількість балів ECTS (Європейська система переказу кредитів) не повинна бути менше 180.

Випускник повинен мати загальні міждисциплінарні знання в галузі суспільних наук і вміння використовувати їх у професійній роботі та житті, дотримуючись етичних принципів. Він повинен розуміти і вміти аналізувати та застосовувати правові принципи та процедури безпеки та управління кризовими ситуаціями на глобальному, національному, регіональному та місцевому рівнях. Він повинен розуміти суть безпеки та її детермінанти. Він повинен знати правила функціонування органів безпеки. Він повинен вміти вирішувати професійні проблеми, збирати, обробляти та обмінюватися інформацією, використовуючи сучасні технології, а також брати участь у колективній роботі. Він повинен володіти іноземною мовою на рівні кваліфікації B2 Європейської системи опису мовної освіти Ради Європи та вміти користуватися професійною лексикою, необхідною у праці за професією. Випускник повинен бути готовим до роботи в структурах державного управління, організаціях, що займаються питаннями безпеки громадян і суб'єктів господарювання, а також у групах швидкого реагування в кризових ситуаціях. Він повинен бути підготовленим до того, щоб розпочати навчання другого рівня.

Навчання другого рівня (магістратура) триває не менше 4 семестрів. Кількість годин занять не повинна бути менше 800. Кількість балів ECTS не повинна бути менше 120.

Національна безпека: кількість інститутів, які ведуть напрямок за рівнем освіти та профілем навчання у 2013 та 2018 роках [13]

Профіль навчання	Рівень навчання			
	першого рівня		другого рівня	
	2013-10-14	2018-04-05	2013-10-14	2018-04-05
Дата відвідування сторінки				
практичний	9	25	32	15
загальноакадемічний	82	25	29	25
неокреслений	46	8	12	9
Разом	137	57	44	45
Кількість суб'єктів освіти (інститутів)	53	55	Включаючи: 20, які ведуть навчання другого рівня	Включаючи: 37, які ведуть навчання другого рівня

Випускник повинен мати поглиблені – по відношенню до навчання першого рівня – знання та навички творчого вирішення проблем безпеки і кризового управління – також у нестандартних ситуаціях, при відсутності повної інформації. Отримані знання та вміння він повинен вміти використовувати у професійній діяльності, дотримуючись правових та етичних принципів. Він повинен компетентно та етично керувати роботою людських колективів та організувати операції з врегулювання криз. Він повинен бути готовий працювати в структурах державного управління на керівних посадах, в організаціях, які працюють в національній та міжнародній безпеці, науково-дослідних інститутах, навчальних і академічних установах, що займаються питаннями безпеки. Випускник повинен мати уформовані навички безперервної освіти та професійного розвитку та бути готовим відповідати на дослідницькі виклики і розпочати навчання третього рівня (аспірантура).

Підготовка за спеціальністю “Національна безпека” 55 суб'єктами освіти, у тому числі 37, які паралельно ведуть навчання другого рівня.

У 2013 році відбулося перенасичення, тобто було дуже багато підрозділів,

які вели навчання першого рівня з загальноакадемічним профілем (82), де лише 9 мали практичний профіль. У порівнянні з вимогами освітніх стандартів та очікуваннями ринку праці, така суттєва диспропорція, на думку автора, була наслідком надмірних академічних амбіцій штатних університетських викладачів, відсутності у них професійних вмінь та відсутності відповідних приміщень та обладнання для практичних занять. Протягом 5 років (тобто у 2018 р.) спостерігалось чітке поліпшення – дворазове зменшення кількості суб'єктів, які вели навчання першого рівня з загальноакадемічним профілем, і більш ніж дворазове збільшення кількості суб'єктів, які вели навчання першого рівня з практичним профілем.

Більшість суб'єктів освіти веде цей напрямок у науковій дисципліні *наук про безпеку* в області та в галузі суспільних наук, але є також приклади багатьох дисциплін у різних областях і в різних галузях. У крайньому випадку це 15 дисциплін в галузі суспільних, гуманітарних та юридичних наук [13].

Внутрішня безпека [11]. Навчання першого рівня триває не менше 6 семестрів. Кількість годин занять не повинна бути менше 2.000. Кількість балів ECTS (Європейська система переказу кредитів) не повинна бути менше 180.

Випускник повинен мати базові знання в галузі суспільних наук, прав людини і принципів функціонування держави – її систем і структур. Він повинен знати розподіл влади в державі, а також завдання і правила функціонування державних органів, у тому числі місце і роль державного управління, відповідального за внутрішню безпеку. Випускник повинен орієнтуватися в питаннях, пов'язаних із внутрішньою безпекою, зокрема правові норми у цій сфері. Він повинен знати правила функціонування державних установ, обсяг завдань державної адміністрації та проблеми антикризового управління. Він повинен вміти вирішувати прості професійні проблеми і брати участь у колективній роботі. Він повинен вміти: керувати невеликими людськими колективами, спілкуватися з навколишнім середовищем, збирати, ієрархізувати, обробляти і передавати інформацію.

Випускник повинен знати іноземну мову на рівні кваліфікації B2 Європейської системи опису мовної освіти Ради Європи. Випускник повинен бути готовим до праці в державній адміністрації, зорієнтований на організаційні одиниці державних служб, відповідальних за внутрішню безпеку держави. Випускник повинен бути підготовленим до того, щоб розпочати навчання другого рівня.

Навчання другого рівня триває не менше 4 семестрів. Кількість годин занять не повинна бути менше 800. Кількість балів ECTS не повинна бути менше 120.

Випускник повинен мати поглиблені знання з соціально-психологічних питань і вміння зіставляти їх з елементами реальності, які впливають на стан внутрішньої безпеки. Він повинен вміти абстрактно розуміти ідею безпеки і обирати конкретний і оптимальний спосіб дій в даних обставинах. Він повинен враховувати загрози й передбачати наслідки прийнятих рішень. Він повинен вміти: вирішувати складні професійні проблеми, керувати і творчо брати участь у колективній роботі та керувати людськими колективами. Має вміти виправдати вжиті заходи (рішення), і, водночас, бути здатним понести відповідальність за неналежні дії. Випускник повинен бути готовим працювати на керівних посадах у державній адміністрації, зокрема в організаційних підрозділах державних служб, відповідальних за внутрішню безпеку. Випускник повинен бути підготовленим розпочати навчання третього рівня (аспірантура).

Внутрішня безпека: кількість інститутів, які ведуть напрямок за рівнем освіти та профілем навчання у 2013 та 2018 роках [13]

Профіль навчання Дата відвідування сторінки	Рівень навчання			
	першого рівня		другого рівня	
	2013-10-14	2018-04-05	2013-10-14	2018-04-05
практичний	40	44	2	14
загальноакадемічний	72	44	20	24
неокреслений	43	39	4	2
Разом	155	127	26	40
Кількість суб'єктів освіти (інститутів)	59	95 , в тому числі: 6 в процесі ліквідації	включаючи підрозділи: 32, які ведуть навчання другого рівня	в тому числі підрозділів: 32, які ведуть навчання другого рівня

Внутрішня безпека ведеться 95 суб'єктами освіти, у тому числі 32, які паралельно ведуть навчання другого рівня.

Динаміка кількості суб'єктів, які ведуть підготовку за даною спеціальністю співпадає з динамікою зазначеною вище.

Більшість суб'єктів освіти веде цей напрямок у науковій дисципліні *наук про безпеку* в області та в галузі суспільних наук, але у випадку одного підрозділу – у науковій дисципліні *юридичних наук* в області суспільних наук та в галузі юридичних наук, ще в одному випадку – *історії* в області та в галузі гуманітарних наук, є також приклади багатьох дисциплін у різних областях і в різних галузях. У крайньому випадку це 9 дисциплін в галузі суспільних, економічних та юридичних наук [13].

Техніка безпеки [11]. Український аналог — охорона праці, спеціальність, яка зараз веде боротьбу за окреме визнання спеціальністю, а не спеціалізацією у сфері цивільного захисту (Литвиновський Є.Ю). Навчання першого рівня триває не менше 7 семестрів. Кількість годин занять не повинна бути менше

2.500. Кількість балів ECTS (Європейська система переказу кредитів) не повинна бути менше 210.

Випускник повинен мати базові знання в галузі технічних наук та спеціалізовані знання в галузі техніки безпеки, у тому числі в галузі безпеки машин, будівництва, обладнання та технічних установок. Повинен володіти навичками використання знань у професійному житті, спілкування з зовнішнім та внутрішнім середовищем, активно брати участь у груповій роботі, керувати підлеглими співробітниками і вміти вирішувати правові та економічні питання. Випускник повинен вміти організувати роботу, включаючи організацію та проведення рятувальних операцій, а також дій, спрямованих на запобігання та обмеження нещасних випадків, аварій та професійних захворювань. Він повинен вміти проектувати та контролювати стан та умови безпеки. Він повинен вміти: організовувати та проводити рятувальні операції, проводити аналіз безпеки та ризиків, контролювати дотримання норм та правил безпеки, контролювати умови праці та стандарти безпеки, проводити розслідування нещасних випадків та аварій, проводити навчання, виконувати організаційні функції у сфері управління безпекою та вести документацію, пов'язану з із загально визнаною безпекою. Випускник повинен бути підготовленим до праці, пов'язаної з функціонуванням системи безпеки та цивільного захисту, основною метою якої є збереження та захист життя, здоров'я та власності від загроз. Випускник повинен бути підготовленим до праці й служби в підрозділах пожежної охорони та у державній адміністрації, спрямованій відповідальні за безпеку на державні служби. Випускник повинен бути підготовленим до праці в економічній сфері. Випускник повинен знати іноземну мову на рівні кваліфікації B2 Європейської системи опису мовної освіти Ради Європи і вміти користуватися спеціалізованою лексикою в галузі технічних наук. Випускник повинен бути підготовленим до того, щоб розпочати навчання другого рівня.

Навчання другого рівня триває не менше 3 семестрів. Кількість годин занять не повинна бути менше 900. Кількість балів ECTS не повинна бути

менше 90.

Випускник повинен мати поглиблені – по відношенню до навчання першого рівня – знання з галузі математичних, технічних та економічних наук, а також вміти вирішувати проблеми техніки безпеки. Він повинен вміти користуватися професійним програмним забезпеченням, проводити дослідження, аналізувати, оцінювати і порівнювати альтернативні рішення, пропонувати і оптимізувати нові рішення та самостійно аналізувати проблеми в галузі техніки безпеки. Випускник повинен вміти розробляти та проводити операції та процеси у сфері безпеки людини, у надзвичайних ситуаціях. Він повинен вміти враховувати рівень загроз і передбачати наслідки рішень – особливо в надзвичайних ситуаціях. Він має бути свідомим відповідальності за вжиті заходи. Він повинен діяти згідно принципів професійної етики. Випускник повинен бути готовим до праці та служби в органах пожежної охорони та державної адміністрації, зорієнтованій на організаційні одиниці державних служб, відповідальні за безпеку, а також за економіку. Він повинен бути підготовленим примати рішення з урахуванням технічних, юридичних, адміністративних та логістичних обставин – в умовах небезпеки і стресу. Випускник повинен бути підготовленим до того, щоб розпочати навчання третього рівня (аспірантура).

Техніка безпеки ведеться 27 суб'єктами освіти, у тому числі 9, які паралельно ведуть навчання другого рівня.

Більшість суб'єктів освіти веде цей напрямок у науковій дисципліні *механіки* в області та галузі технічних наук; *технології виробництва* в області та галузі технічних наук; *будівництва та експлуатації машин* в області та галузі технічних наук; *гірничої та інженерної геології* в області та галузі технічних наук. Є також приклади багатьох дисциплін в різних областях та галузях. У крайньому випадку це 19 дисциплін в галузі технічних, хімічних, суспільних, економічних та математичних наук [11].

Техніка безпеки: кількість інститутів, які ведуть напрямок за рівнем освіти та профілем навчання у 2013 та 2018 роках [13]

Профіль навчання	Рівень навчання			
	першого рівня		другого рівня	
	2013-10-14	2018-04-05	2013-10-14	2018-04-05
практичний	3	5	2	14
загальноакадемічний	34	22	20	24
неокреслений	26	18	4	2
Разом	63	45	26	40
Кількість суб'єктів освіти (інститутів)	27	27	включаючи підрозділи: 5, які ведуть навчання другого рівня	в тому числі підрозділів: 9, які ведуть навчання другого рівня

В даний час найсильнішими центрами наук про безпеку в Польщі є [13]:

Суб'єкти освіти з правом надавати наукові ступені доктора та хабілітованого доктора в галузі суспільних наук у дисципліні наук про безпеку:

Факультет національної безпеки Академії військового мистецтва у Варшаві;

Факультет морського командування і операцій Польської морської академії ім. Героїв Вестерплатте в Гдині;

Факультет гуманітарних наук Університету природничих і гуманітарних наук в м. Седльце;

Факультет політичних наук та міжнародних досліджень (раніше: Журналістики та політичних наук) Варшавського університету;

Суб'єкти освіти з правом надавати науковий ступень доктора в галузі суспільних наук у дисципліні наук про безпеку [13]:

Факультет національної безпеки та логістики Авіаційної військової академії (раніше: Вища школа офіцерів ВПС) у м. Демблін;

Факультет внутрішньої безпеки Вищої поліцейської академії в м. Щитно;
Факультет кібернетики Військового технічного університету ім. Ярослава Домбровського у Варшаві;

Факультет техніки цивільної безпеки Головної школи пожежної охорони у Варшаві;

Факультет наук про безпеку Академії сухопутних військ ім. Генерала Тадеуша Костюшка у Вроцлаві;

Факультет наук про безпеку Краківської академії ім. Анджея Фрича Моджеєвського у Кракові;

Факультет прикладних наук Академії ВСБ у м. Домброва Гурніча;

Факультет менеджменту та командування Академії військового мистецтва у Варшаві.

Висновки.

1. Регуляторними актами щодо підготовки фахівців є відповідні законодавчі та нормативні акти (директиви) Європейського Союзу, акти національного рівня та освітні стандарти.

2. На сьогодні фахівці з безпеки готуються в галузі суспільних наук за трьома спеціальностями, а саме національна безпека, внутрішня безпека та техніка безпеки.

3. Не врегульованим питанням, таким як і в Україні є невідповідність потреби ринку праці в галузі безпеки і кількість фахівців, що готуються для системи безпеки.

4. Позитивним досвідом Польщі для України було б врегулювання кількості суб'єктів освіти, які готують фахівців для сфери цивільної безпеки, визначення наявної на ринку праці їх потреби.

Список використаних джерел

1. Ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej. URL: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19670440220> (дата звернення 01.08.2019).
2. Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym. URL: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20070890590> (дата звернення 01.08.2019).
3. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty. URL: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu19910950425> (дата звернення 01.08.2019).
4. Ustawa z dnia 27 czerwca 2003 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw. URL: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20031371304> (дата звернення 01.08.2019).
5. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół. URL: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20090040017> (дата звернення 01.08.2019).
6. Directive 2005/36/EC of the European Parliament and of the Council of 7 September 2005 on the recognition of professional qualifications (Text with EEA relevance). URL: <http://data.europa.eu/eli/dir/2005/36/oj> (дата звернення 01.08.2019).
7. Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej. URL: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20160000065> (дата звернення 01.08.2019).

8. Korzenowsky L. Zarządzanie bezpieczeństwem. Program kształcenia w szkole wyższej – przedmioty specjalizacyjne / EAS. Kraków, 2004.

9. Korzenowsky L. Administrowanie bezpieczeństwem. Program kształcenia w szkole wyższej – przedmioty specjalizacyjne / EAS. Kraków, 2005.

10. Korzenowsky L. Bezpieczeństwo europejskie. Program kształcenia w szkole wyższej – przedmioty specjalizacyjne / EAS. Kraków, 2005.

11. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 lipca 2007 r. w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz poziomów kształcenia, a także trybu tworzenia i warunków, jakie musi spełniać uczelnia, by prowadzić studia międzykierunkowe oraz makrokierunki. URL: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20071641166> (дата звернення 01.08.2019).

12. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego. URL: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20112531520> (дата звернення 01.08.2019).

13. POL-on System Informacji o Nauce i Szkolnictwie Wyższym. URL: <https://polon.nauka.gov.pl/opi/aa/kierunki/studia> (дата звернення 01.08.2019).

References

1. Internet System of Legal Acts (1967), “Act of 21 November 1967 on the general obligation to defend the Republic of Poland”, available at: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19670440220> (Accessed 1 August 2019).

2. Internet System of Legal Acts (2007), “Act of 26 April 2007 on crisis management”, available at: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20070890590> (Accessed 1 August 2019).

3. Internet System of Legal Acts (1991), “Act of 7 September 1991 on the education system”, available at:

<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19910950425> (Accessed 1 August 2019).

4. Internet System of Legal Acts (2003), “Act of 27 June 2003 amending the act on the education system and amending certain other acts”, available at: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20031371304> (Accessed 1 August 2019).

5. Internet System of Legal Acts (2008), “Decree of the Minister of Education of December 23, 2008 on the main program of preschool and general education in specific types of schools”, available at: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20090040017> (Accessed 1 August 2019).

6. Access to European Union Law (2005), “Directive 2005/36/EC of the European Parliament and of the Council of 7 September 2005 on the recognition of professional qualifications”, available at: <http://data.europa.eu/eli/dir/2005/36/oj> (Accessed 1 August 2019).

7. Internet System of Legal Acts (2015), “Act of 22 December 2015 on the principles for the recognition of professional qualifications acquired in Member States of the European Union”, available at: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20160000065> (Accessed 1 August 2019).

8. Kozhenovsky, L. (2004), *Security management. Higher Education Program – Specialization*, EAS, Krakow, Poland.

9. Kozhenovsky, L. (2005), *Security administration. Higher Education Program – Specialization*, EAS, Krakow, Poland.

10. Kozhenovsky, L. (2005), *European security. Higher Education Program – Specialization*, EAS, Krakow, Poland.

11. Internet System of Legal Acts (2007), “Decree of the Minister of Science and Higher Education of July 12, 2007 on education standards for specific areas and levels of education, as well as on the method of creation and the conditions that a

university must meet for conducting interdisciplinary research and macro-areas”, available at: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20071641166> (Accessed 1 August 2019).

12. Internet System of Legal Acts (2011), “Decree of the Minister of Science and Higher Education of November 2, 2011 on the National Qualifications System for Higher Education”, available at: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20112531520> (Accessed 1 August 2019).

13. POL-on (2019), “POL-on Information system for science and higher education”, available at: <https://polon.nauka.gov.pl/opi/aa/kierunki/studia> (Accessed 1 August 2019).

DOI: <https://doi.org/10.35577/iducz.2019.07.09>

УДК 378.147:004:795

*Михайлов В.М., канд. наук держ. упр., доцент,
Павлов С.С.,
Кравченко Ю.П., канд. екон. наук,
Ядченко Д.М.*

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ МОБІЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ПІДГОТОВЦІ НАСЕЛЕННЯ ДО ДІЙ У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

У статті розглядаються перспективні напрями використання мобільного навчання при підготовці населення до дій у надзвичайних ситуаціях. Наведені переваги використання мобільних пристроїв для навчання з питань цивільного захисту та безпеки життєдіяльності. Відзначається, що використання сучасних мобільних технічних засобів має значний потенціал для підвищення рівня обізнаності населення з питань цивільного захисту. Встановлено, що застосування мобільних пристроїв дозволить створити умови для доступного, всеохоплюючого та безперервного навчання населення з питань цивільного захисту. Визначено основні напрямки підготовки населення до дій у надзвичайних ситуаціях, в яких доцільне використання мобільного навчання. Відзначається, що, не зважаючи на широке поширення і доступність мобільних пристроїв, мобільне навчання недостатньо використовується для всебічної інформаційно-просвітницької роботи та навчання населення з соціально значущих питань. Також проаналізовано існуючі програмні продукти в Україні та світі у вигляді соціальних мобільних додатків, призначених для